

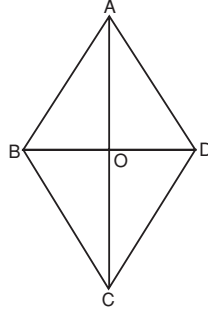
GEOMETRİ

*Derginin bu sayısında **Dairede Alan ve Yay Bağlıları** konusunda çözümlü sorular yer almaktadır. Bu konuda, ÖSS'de çıkan soruların çözümü için gerekli temel bilgileri ve pratik yolları, sorularımızın çözümü içinde hatırlatmayı amaçladık. ÖSS'de bu konudan ortalama 3 soru çıkmaktadır. Derginin bundan sonraki sayısında **Analitik Düzlem, Noktanın Koordinatları, Doğrunun Denklemi ve Denklem Kurulması** konusu ele alınacaktır.*

SORU

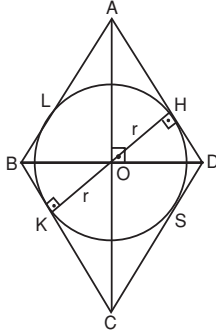
$|AC| = 16$ cm
 $|BD| = 12$ cm ise,

ABCD eşkenar dörtgeninin iç teğet çemberinin yarıçapı kaç cm dir?

- A) 2,8   B) 3,6   C) 4,2   D) 4,8   E) 5,2

ÇÖZÜM

ABCD dörtgeninin iç teğet çemberi çizilirse,

$$|HK| = 2r = h$$

$$A(ABCD) = \frac{16 \cdot 12}{2} = 96 \text{ cm}^2$$

$$|AO| = |OC| = 8 \text{ cm ve}$$

$$|BO| = |OD| = 6 \text{ cm dir.}$$

BOC dik üçgeninde Pisagor

bağıntısı uygulanırsa,

$$|BC| = 10 \text{ cm olur.}$$

$$A(ABCD) = |BC| \cdot h \text{ olduğundan,}$$

$$96 = 10 \cdot 2r \text{ ve } r = 4,8 \text{ cm bulunur.}$$

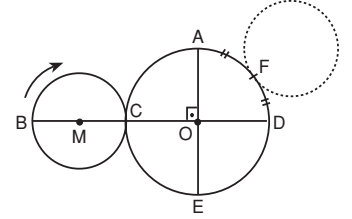
Yanıt : D

SORU

M ve O merkezli çemberler, C noktasında dıştan teğettir.

$$[BD] \perp [AE]$$

$$|AE| = |FD|$$

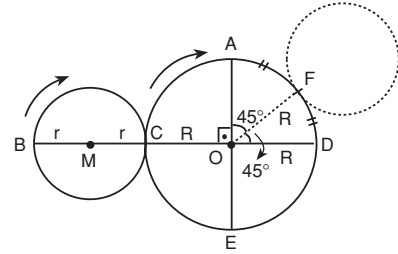

Küçük çember büyük çember üzerinde ok yönünde kaymadan yarım tur döndüğünde B ve F noktaları üst üste geliyor.

Buna göre, ilk durumda $\frac{|BM|}{|MD|}$ oranı kaçtır?

- A) $\frac{3}{8}$ B) $\frac{1}{3}$ C) $\frac{3}{10}$ D) $\frac{3}{11}$ E) $\frac{1}{4}$

ÇÖZÜM

$$|MB| = |MC| = r$$

$$|OC| = |OD| = R \text{ olsun.}$$

$$|AE| = |FD| \text{ olduğundan,}$$

$$m(\widehat{COF}) = 135^\circ \text{ dir.}$$

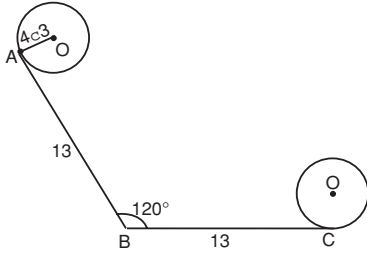
$$|BC| = |CF| \text{ olduğundan,}$$

$$\frac{2\pi r}{2} = \frac{2\pi \cdot R \cdot 135^\circ}{360^\circ} \text{ ve } R = \frac{4r}{3} \text{ olur. } |CD| = 2R \text{ ise,}$$

$$|CD| = \frac{8r}{3} \text{ ve } |MD| = \frac{8r}{3} + r = \frac{11r}{3} \text{ olur.}$$

$$\text{O halde, } \frac{|BM|}{|MD|} = \frac{r}{\frac{11r}{3}} = \frac{3}{11} \text{ olur.}$$

Yanıt : D

SORU

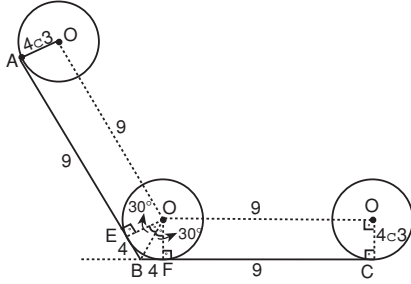
Aralarında 120° lik açı bulunan iki düzlemden biri üzerindeki A noktasından O merkezli çember, kaymadan dönerek C noktasına geliyor.

$$|AB| = |BC| = 13 \text{ cm}$$

$$|OA| = 4\sqrt{3} \text{ cm ise,}$$

çemberin merkezinin aldığı yol kaç cm dir?

- A) 18   B) 20   C) 22   D) 24   E) 26

ÇÖZÜM

O merkezli çember dönerek B köşesine geldiğinde

$$m(\widehat{EOB}) = m(\widehat{FOB}) = 30^\circ$$

EOB ve FOB üçgenleri 30° , 60° , 90° üçgenleridir.

$$|OE| = |OF| = 4\sqrt{3} \text{ cm ise,}$$

$$|EB| = |BF| = 4 \text{ cm olur.}$$

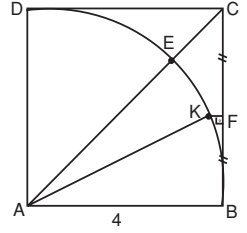
$$|AE| = |FC| = 13 - 4 = 9 \text{ cm olur.}$$

Çemberin merkezinin aldığı yol: $9 + 9 = 18 \text{ cm}$ bulunur.

Yanıt : A

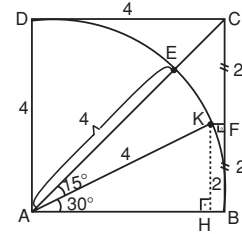
SORU

ABCD karesinde
A merkezli BD yayı
çizilmiştir.
 $[KF] \perp [BC]$
 $|CF| = |FB|$
 $|AB| = 4 \text{ cm}$ ise,

$|EK|$ kaç cm dir?

- A) $\frac{\pi}{6}$ B) $\frac{\pi}{3}$ C) $\frac{\pi}{2}$ D) $\frac{2\pi}{3}$ E) π

ÇÖZÜM

$[KH] \perp [AB]$ çizilirse,

$$|KH| = |FB| = 2 \text{ cm}$$

$$|AK| = |AE| = 4 \text{ cm (yarıçap)}$$

AHK dik üçgeninde

$$|KH| = \frac{|AK|}{2} \text{ olduğundan,}$$

$$m(\widehat{KAH}) = 30^\circ \text{ olur.}$$

$$m(\widehat{CAK}) = 45^\circ - 30^\circ = 15^\circ \text{ dir.}$$

$$\text{EK yayının uzunluğu} = \frac{15^\circ}{360^\circ} \cdot 2\pi \cdot 4 = \frac{\pi}{3} \text{ cm bulunur.}$$

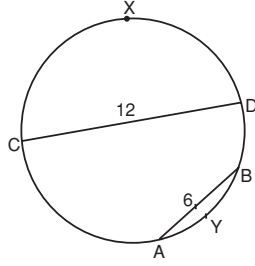
Yanıt : B

Uyarı: Çember ve daire konusunda; uzunluk sorularının dik üçgen oluşturarak çözülebildiğine ve çemberin merkezinin üçgenin bir köşesi, yarıçapının da bir kenar olması gerektiğine dikkat etmek gerekir.

SORU

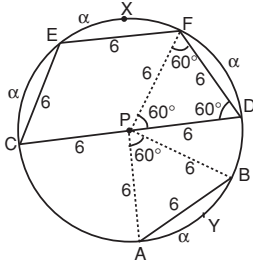
Şekildeki çemberde,
 $m(\widehat{CXD}) = 3 \cdot m(\widehat{AYB})$
 $|AB| = 6$ cm
 $|CD| = 12$ cm ise,

$|CXD| + |AYB|$ toplamı kaç π cm dir?

- A) 3   B) 4   C) 6   D) 8   E) 9

ÇÖZÜM

$m(\widehat{AYB}) = \alpha$ olsun.
 $m(\widehat{EC}) = m(\widehat{EF}) = m(\widehat{FD}) = \alpha$ alınarak
 CXD yayı üç eş parçaya bölünürse, eş yayların kirisle-ri eş olacağından,
 $|AB| = |CE| = |EF| = |FD| = 6$ cm olur.
 $[FP] \parallel [EC]$ çizilirse, $|EF| = |CP| = 6$, $|EC| = |FP| = 6$ ve
 $|PD| = 12 - 6 = 6$ cm olacağından FPD eşkenar üçgen olur.
 $\alpha = 60^\circ$ ve $3\alpha = 180^\circ$ olduğundan $[CD]$ çap ve P merkezdir.

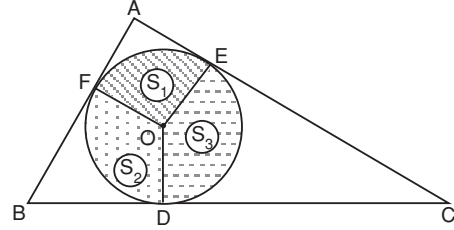
$\triangle PAB \cong \triangle PDF$ ve PAB eşkenar üçgen olur.

$$|CXD| + |AYB| = \frac{180^\circ}{360^\circ} \cdot 2\pi \cdot 6 + \frac{60^\circ}{360^\circ} \cdot 2\pi \cdot 6$$

$$= 6\pi + 2\pi = 8\pi \text{ cm bulunur.}$$

Yanıt : D

SORU

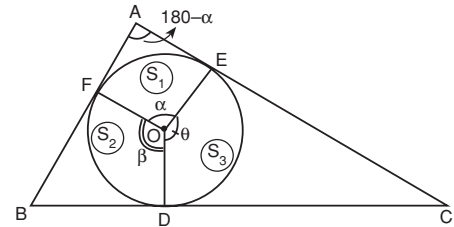

ABC üçgeninde O, iç teğet çemberin merkezi;
 D, E, F değme noktaları; S_1, S_2 ve S_3 içinde bulundu-
 ları daire dilimlerinin alanlarıdır.
 $S_1 : S_2 : S_3 = 8 : 11 : 17$ olduğuna göre,

$m(\widehat{BAC})$ kaç derecedir?

- A) 80   B) 90   C) 100   D) 110   E) 120

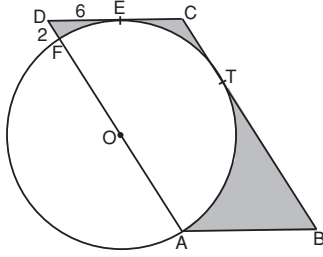
ÇÖZÜM

Çemberde merkez açılar:
 $m(\widehat{FOE}) = \alpha$, $m(\widehat{FOD}) = \beta$,
 $m(\widehat{EOD}) = \theta$ olsun.
 S_1 alanı α ile,
 S_2 alanı β ile,
 S_3 alanı θ ile orantılıdır.
 Tüm çember yayının ölçüsü 360° dir.
 O halde;
 $\alpha = 8k$
 $\beta = 11k$
 $\theta = 17k$
 $360^\circ = 36k \Rightarrow k = 10^\circ$ ve $\alpha = 8 \cdot 10^\circ = 80^\circ$ olur.
 $m(\widehat{FAE}) + m(\widehat{FOE}) = 180^\circ$ olduğundan,
 $m(\widehat{BAC}) = 180^\circ - 80^\circ = 100^\circ$ bulunur.

Yanıt : C

SORU

ABCD paralelkenardır.

O merkezli çemberde T ve E noktaları teğetlerin değme noktaları

$|DE| = 6$ cm

$|DF| = 2$ cm ise,

taralı alanlar toplamı kaç cm^2 dir?

- A) $72-16\pi$ B) $108-16\pi$ C) $144-16\pi$
D) $144-32\pi$ E) $72-12\pi$

ÇÖZÜM

[OE] ve [OT] çizilirse, yarıçap teğete değme noktasında dik olacağından, OED dik üçgen olur.

$$(r+2)^2 = r^2 + 6^2$$

ve $r = 8$ cm

Paralelkenarın bir kenarı,

$|AD| = 18$ cm ve bu kenara ait yüksekliği,

$|OT| = r = 8$ cm ise,

Taralı alan: $18 \cdot 8 - \frac{\pi \cdot 8^2}{2} = 144 - 32\pi$ cm^2 bulunur.

Yanıt : D

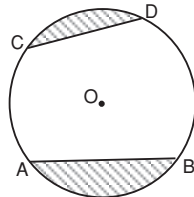
SORU

O merkezli çemberde,

$m(\widehat{AC}) + m(\widehat{BD}) = 180^\circ$

$|AB| = 16$ cm

$|CD| = 12$ cm ise,

taralı bölgelerin alanları toplamı kaç cm^2 dir?

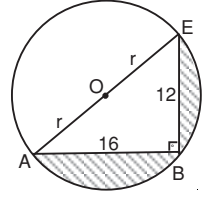
- A) $100\pi-96$ B) $100\pi-48$ C) $50\pi-96$
D) $50\pi-48$ E) $50\pi-24$

ÇÖZÜM

$m(\widehat{AC}) + m(\widehat{BD}) = 180^\circ$ olduğundan,

$m(\widehat{CD}) + m(\widehat{AB}) = 180^\circ$ olur.

Çemberde eş kirişler, eş yaylar ayıracağından, $|CD| = |BE|$ olacak şekilde EBA üçgenini çizelim.

[AE] çap, çapı gören çevre açının ölçüsü 90° olacağından,

$$|AE|^2 = 16^2 + 12^2 \Rightarrow |AE| = 20 \text{ cm ve } r = 10 \text{ cm dir.}$$

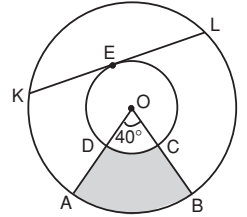
$$\begin{aligned} \text{Taralı bölgelerin alanları toplamı} &= \frac{\pi \cdot 10^2}{2} - \frac{16 \cdot 12}{2} \\ &= 50\pi - 96 \text{ cm}^2 \text{ dir.} \end{aligned}$$

Yanıt : C

SORU

[KL], O merkezli çemberlerden içtekinin E noktasında teğettir. $|KL| = 6$ birim

$m(\widehat{AOB}) = 40^\circ$ ise,

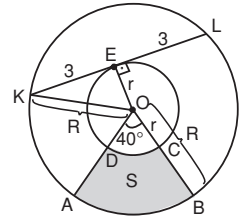

taralı alan kaç π birimkaredir?

- A) 1   B) $\frac{3}{2}$ C) 2   D) $\frac{5}{2}$ E) 3

ÇÖZÜM

[KL] içteki çemberin teğeti ve büyük çemberin kirişidir. [OE] $\perp$ [KL] ve $|KE| = |EL| = 3$ birimdir.

KOE dik üçgeninde $R^2 - r^2 = 9$ ve

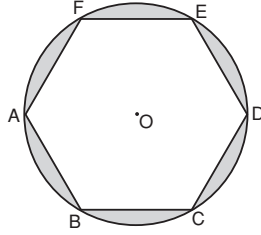
$$S = \frac{40^\circ}{360^\circ} (\pi R^2 - \pi r^2) = \frac{40^\circ}{360^\circ} \pi \cdot (R^2 - r^2)$$

$$S = \frac{\pi \cdot 9}{9} = \pi \text{ birimkare bulunur.}$$

Yanıt : A

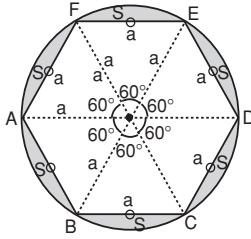
SORU

O merkezli daire, ABCDEF düzgün altıgenin köşelerinden geçmektedir.

Taralı alanlar toplamı $(36\pi - 54\sqrt{3})$ birimkare ise, altıgenin çevresi kaç birimdir?

- A) 18   B) 24   C) 32   D) 36   E) 48

ÇÖZÜM

Dairede eş kirislerin ayırdığı alanlar eşit olduğundan taralı alanlar toplamı 6S

$$S = \frac{60^\circ}{360^\circ} \cdot \pi \cdot a^2 - \frac{a^2\sqrt{3}}{4} = \frac{\pi a^2}{6} - \frac{a^2\sqrt{3}}{4}$$

$$6S = 6 \cdot \left(\frac{\pi \cdot a^2}{6} - \frac{a^2\sqrt{3}}{4} \right) = \pi \cdot a^2 - \frac{3\sqrt{3}}{2} a^2 = a^2 \left(\pi - \frac{3\sqrt{3}}{2} \right)$$

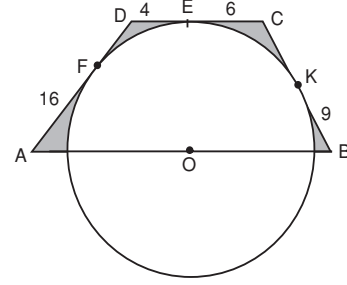
$$6S = 36\pi - 54\sqrt{3} \text{ (verilmişti) eşitleyelim.}$$

$$a^2 \left(\pi - \frac{3\sqrt{3}}{2} \right) = 36\pi - 54\sqrt{3} = 36 \left(\pi - \frac{3\sqrt{3}}{2} \right)$$

$$a^2 = 36 \text{ ve } a = 6 \text{ birim olur.}$$

$$\text{Ç}(ABCDEF) = 6 \cdot 6 = 36 \text{ birim bulunur.}$$

Yanıt : D

SORU

O merkezli çember ABCD yamuğunun kenarlarına F, E, K noktalarında teğettir.

$$|DE| = 4 \text{ cm}$$

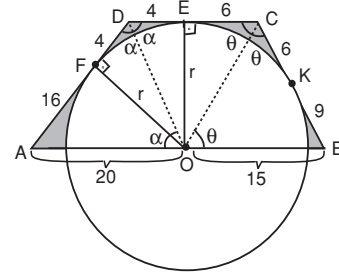
$$|CE| = 6 \text{ cm}$$

$$|AF| = 16 \text{ cm}$$

$$|BK| = 9 \text{ cm ise,}$$

taralı alanlar toplamı kaç cm^2 dir?

- A) $108-16\pi$ B) $108-32\pi$ C) $270-18\pi$
D) $270-36\pi$ E) $270-72\pi$

ÇÖZÜM

$$[AB] \parallel [DC]$$

$$[DO] \text{ ve } [CO] \text{ açıortay}$$

$$|DE| = |DF| = 4 \text{ cm}$$

$$|CE| = |CK| = 6 \text{ cm}$$

$$m(\widehat{CDO}) = m(\widehat{DOA}) \text{ (iç ters açı)}$$

$$|AO| = |AD| = 20 \text{ cm}$$

$$m(\widehat{DCO}) = m(\widehat{COB}) \text{ (iç ters açı)}$$

$$|BC| = |OB| = 15 \text{ cm ve } |AB| = 35 \text{ cm dir.}$$

$$\text{FAO dik üçgeninde } 20^2 = 16^2 + r^2 \text{ ve } r = 12 \text{ cm olur.}$$

$$\text{Taralı alanlar toplamı} = A(\text{DABC}) - \text{Yarım daire alanı}$$

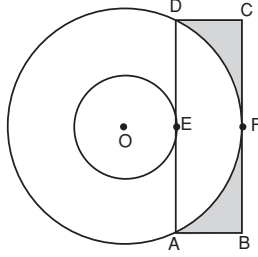
$$= \frac{(35 + 10)}{2} \cdot 12 - \pi \cdot \frac{12^2}{2}$$

$$= 270 - 72\pi \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

ABCD dikdörtgeninin [AD] ve [BC] kenarları O merkezli çemberlere E ve F de teğettir. Dairelerin yarıçapları 3 cm ve 6 cm ise,

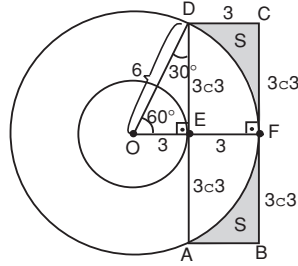

taralı alanlar toplamı kaç cm² dir?

- A) $18\sqrt{3} - 6\pi$ B) $24\sqrt{3}$ C) $24\sqrt{3} - 3\pi$
D) $27\sqrt{3} - 12\pi$ E) $36\sqrt{3}$

ÇÖZÜM

Taralı alanlar toplamı 2S olsun.
O, E, F doğrusaldır.
[AD] teğet ve [OE] ⊥ [AD]
[BC] teğet ve [OF] ⊥ [BC] dir.
|OE| = 3 cm
|OF| = |OD| = 6 cm dir.
DOE üçgeni 30°, 60°, 90° dik üçgeni olduğundan,
|ED| = $3\sqrt{3}$ cm olur.
S = A (DOFC) – (DOF diliminin alanı)

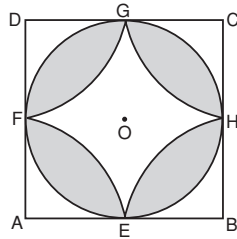
$$S = \left(\frac{6+3}{2}\right) \cdot 3\sqrt{3} - \frac{60^\circ}{360^\circ} \pi \cdot 6^2 = \frac{27\sqrt{3}}{2} - 6\pi$$

$$2S = 2 \cdot \left(\frac{27\sqrt{3}}{2} - 6\pi\right) = 27\sqrt{3} - 12\pi \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : D

SORU

ABCD kare
|AB| = 6 cm
olduğuna göre,

ABCD karesinin iç teğet çemberi ile A, B, C ve D merkezli dörtte bir eş çemberlerin oluşturduğu taralı bölgelerin alanları toplamı kaç cm² dir?

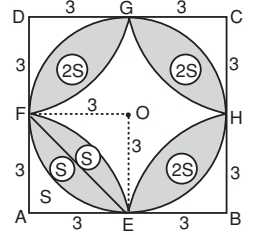
- A) $18(\pi-2)$ B) $18(\pi-3)$ C) $36(\pi-3)$
D) $36(\pi-2)$ E) $9(\pi-2)$

ÇÖZÜM

[OF] ve [OE] çizilirse, AEOF kare olur.

$$S = \frac{90^\circ}{360^\circ} \pi \cdot 3^2 - \frac{3 \cdot 3}{2}$$

$$S = \frac{9\pi - 18}{4}$$

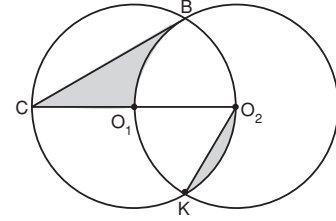

Tüm taralı alanlar toplamı: 8S

$$8S = 8 \cdot \left(\frac{9\pi - 18}{4}\right) = 2 \cdot 9 (\pi - 2) = 18(\pi - 2) \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : A

SORU

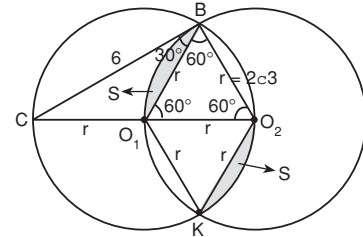

O₁, O₂ merkezli eş çemberler K ve B de kesişmektedir.

|BC| = 6 birim ise, taralı alanlar toplamı kaç birim-karedir?

- A) $6\sqrt{3}$ B) 6   C) $3\sqrt{3}$ D) $3\sqrt{2}$ E) 3

ÇÖZÜM

BO₁KO₂; kenar uzunlukları r kadar olan eşkenar dörtgendir. BO₁O₂ ve O₁KO₂ eş eşkenar üçgenlerdir.

BCO₂ 30°, 60°, 90° dik üçgeni olur.

|BC| = 6 ise, r = |O₂B| = $2\sqrt{3}$ birimdir.

[KO₂] kirişli daire parçasının alanı, [O₁B] kirişli daire parçasının alanına eşittir. Öyleyse taralı alanların toplamı BCO₁ üçgeninin alanına eşittir.

$$A(BCO_1) = \frac{1}{2} \cdot A(BCO_2)$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2} \cdot \frac{6 \cdot 2\sqrt{3}}{2} = 3\sqrt{3} \text{ birimkare bulunur.}$$

Yanıt : C